

POUČAVANJE STRANOGA JEZIKA I RAČUNALO: VJEŠTINA SLUŠANJA

Tina Kužić*

Azra Plićanić Mesić*

Filozofski fakultet u Zagrebu

Članak ukazuje na važnost vještine slušanja u poučavanju stranoga jezika te ulogu računala u razvoju iste kod učenika stranoga jezika. Vještina je slušanja često bila zanemarena u teoriji i praksi poučavanja stranoga jezika u 20.stoljeću, no danas zauzima istaknutu ulogu u jezičnim istraživanjima i primjeni u jezičnoj nastavi, kakvu, uostalom, ima i u svakodnevnoj komunikaciji. Brzi razvitak računalne tehnologije odrazio se i na pristup poučavanju vještine slušanja. Računalo u razredu (*Computer Assisted Language Learning - CALL*), odnosno raznovrsni multimedijalni sadržaji i internet u nastavi, predstavljaju inovativan i motivirajući oblik poučavanja i učenja stranoga jezika, putem kojega se učenici susreću s autentičnim govorom u izvornom sociokulturnom kontekstu.

Ključne riječi: vještina slušanja, računalo, multimedijalni sadržaji, internet

---

* Tina Kužić, Filozofski fakultet u Zagrebu, Centar za strane jezike; tkuzic@ffzg.hr

* Azra Plićanić Mesić, Filozofski fakultet u Zagrebu, Centar za strane jezike, azra.plicanic@zg.htnet.hr

1. UVOD

Poučavanje stranoga jezika usmjereno je na usvajanje četiriju glavnih vještina: govorenja, slušanja, čitanja i pisanja. One su praktički međusobno povezane, ali se analitički mogu razdvojiti i pojedinačno razmatrati. Sve su usmjerene ispunjenju dvaju glavnih ciljeva učenja stranoga jezika: prvo, razvijanju jezične kompetencije, odnosno sposobnosti učinkovitoga komuniciranja s izvornim govornikom stranoga jezika u svakodnevnim situacijama; i drugo, stjecanju kulturološke kompetencije, koja omogućava tumačenje jezičnih sredstava korištenih u komunikaciji, prepoznavanje kulturoloških razlika, komunikaciju bez nesporazuma, te pomaže u približavanju kulturnoga konteksta određenoga stranog jezika. U ovom ćemo se radu baviti poučavanjem vještine slušanja te ulogom računala u njezinom unapređenju. Pri tom ćemo, kada govorimo o sudionicima nastavnoga procesa, pojmove nastavnik i učenik rabiti u općem smislu, bez obzira na razinu i vrstu nastave stranoga jezika. Primjeri internet stranica i ostalih računalnih sadržaja u članku odnose se na poučavanje engleskoga i njemačkoga jezika kao stranoga jezika.

2. VJEŠTINA SLUŠANJA

Vještina slušanja usko je povezana s vještinom govora. Nunan (1997) prvu domišljato naziva *Cinderella skill*, jer kao što ljepotu Pepeljuge ljubomorno skrivaju njezine starije sestre, tako je i vještina slušanja bila potisnuta ili čak potpuno zanemarena, zbog usmjerenosti na ostale tri vještine savladavanja nekoga jezika. Mogli bismo, u tom duhu, simbolički reći, da su mnogi teoretičari i istraživači jezika zadugo gajili svojevrсни maćehinski odnos spram sposobnosti slušanja stranoga jezika. To se, naravno odražavalo na koncepcije jezičnih priručnika, a onda i metode i samu praksu poučavanja stranih jezika. Sve to danas djeluje doista iznenađujuće, kada imamo na umu da je baš slušanje zapravo relativno najviše zastupljeni aspekt jezične komunikacije ljudi u svakodnevnom životu, na koji prema nekim procjenama otpada oko 45 posto svakodnevne komunikacije (Wilt, 1950). Ipak, već od 1970-ih počinje se sve više pozornosti poklanjati vješтини slušanja, kako u teorijskom tako i u praktičnom smislu (Feyten, 1991). Razvoj komunikacijskoga pristupa poučavanja stranoga jezika 1980-ih godina

samo je povećao zanimanje za vještinu slušanja, kao i utjecao na njezinu veću zastupljenost u samom procesu poučavanja i materijalima koji se pri tom koriste (Morley, 2001; Richards, 2008). U idućem desetljeću vještina slušanja još više je učvrstila svoje mjesto u teoriji i praksi poučavanja stranoga jezika. To potvrđuje i knjiga „*Assessing Listening*“ (Buck, 2001), koja predstavlja značajan doprinos osvještenju vještine slušanja. Iako je prvenstveno usmjerena na testiranje i procjenu vještine slušanja, bavi se i ostalim aspektima istraživanja vještine slušanja stranoga jezika te definiranjem samoga slušanja. U novije vrijeme, slušanje je kao vrlo važan aspekt poučavanja stranoga jezika postalo i sastavni dio ispita o poznavanju stranoga jezika prema Zajedničkom europskom referentnom okviru (2005).

Nakon što su jezični stručnjaci i istraživači 'otkrili' slušanje kao konstitutivnu sastavnicu jezične prakse i učenja jezika, ostaje na nastavnicima, pa i samim učenicima, da vještini slušanja posvete odgovarajuću pozornost. U teoriji se govori o slušanju kao procesu, i predložena su tri pristupa (Wolvin, 2010:167) objašnjenju toga procesa:

- *bottom-up processing* (dekodiranje teksta od najmanje do najveće jedinice, od fonema do rečenice)
- *top-down processing* (uporaba predznanja u procesiranju teksta, pri čemu je važno riječi promatrati unutar određenog konteksta)
- *interactive processing* (uključuje oba prethodno navedena pristupa, jer se tekst istodobno procesira na fonološkoj, semantičkoj, sintaktičkoj i pragmatičnoj razini)

Wolvin (2010) je samo potvrdio ono što su prethodna istraživanja (Buck, 2001; Richards, 2008) pokazala, a to je odmak od tradicionalnog pogleda na slušanje kao *bottom-up* ili *top-down* proces te spoznaja da u stvarnom komunikacijskom činu njegovi sudionici kombiniraju obje vrste slušanja.

No proces slušanja ovisi i o drugim čimbenicima (socio-demografska i druga obilježja slušatelja, strategija i kontekst učenja i poučavanja stranoga jezika, intertekstualna priroda jezika) te obuhvaća i dodatnu dimenziju, a to je sociokulturni kontekst (Wolvin, 2010:168-173).

Polazeći od navedenih pristupa, te uzimanjem u obzir i drugih čimbenika koji igraju značajnu ulogu u samom procesu slušanja, koncipirani su razni nastavni materijali za poticanje odgovarajućih aktivnosti u procesu učenja i posebno slušanja stranoga jezika. Jezična istraživanja i nastavna iskustva ukazuju da: „aktivnost slušanja mora

imati stvarnu, komunikacijsku svrhu; aktivnost mora uključivati jezik koji je autentičan i čija je brzina jednaka onoj u svakodnevnom životu; aktivnosti prije samog slušanja moraju potaknuti predznanje učenika koje imaju o određenom predmetu slušanja, kao i pomoći pri određenju svrhe samog slušanja; sadržaj slušnog materijala mora biti zanimljiv i motivirati učenike; ako je moguće, govornika i njegovo okruženje treba učiniti vidljivim, i na taj način olakšati učenicima određivanje značenja i donošenje zaključaka i na osnovu govora tijela." (Wallace, 1998:248-249).

3. RAČUNALO I UČENJE STRANOG JEZIKA

Primjena računala u jezičnoj nastavi u anglosaksonskoj literaturi dobila je široko prihvaćeni naziv *Computer Assisted Language Learning* (CALL). Pri tom se ne misli samo na primjenu zadanih računalskih tehnika, nego i na, primjerice, „pitanje dizajniranja materijala, metoda poučavanja, pedagoških teorija i sl.“ (Beatty, 2003).

CALL se počeo primjenjivati još od 60-ih godina 20. stoljeća, i od tada je, razumljivo, stalno nadograđivan, zahvaljujući ponajprije brzom razvitku računalne tehnologije i njezinih mogućnosti raznovrsne primjene, a time se mijenjala i predodžba o učenju jezika uz pomoć računala na sve sofisticiranije načine. Mogu se razlikovati tri faze razvitka CALL-a (Warschauer, 1996), s distinktivno različitim ulogama računala i ciljevima njegove primjene. U prvoj fazi, označenoj kao *structural CALL* (60-e godine 20. stoljeća), računalna tehnologija ponajprije je usmjerena na usvajanje oblika i strukture nekoga jezika, naprosto na način da su učenici bili izloženi nizu mehaničkih vježbi. Uloga računala svodila se na davanje uputa za izvođenje jednoličnih vježbi koje su se ponavljale dok nije postignut očekivani rezultat (*drill*). U drugoj fazi razvitka - tzv. *communicative CALL* (1970-e i 1980-e godine) – upotreba računala okreće se na jezičnu komunikaciju, dakle na primjenu usvojenih oblika i struktura u govoru, a računalo pri tom ima ulogu "alata".

Napokon, 1990-ih je započela i treća, tekuća faza, označena kao *integrative CALL*. Njezin naziv jasno upućuje na to da se radi o kombiniranju različitih vještina i materijala, i to sve većom i raznovrsnijom uporabom multimedijalnih interaktivnih sadržaja u jezičnoj nastavi. Sve ubrzaniji i moćniji tehnološki napredak, i osobito

internet na toj osnovi, omogućavaju, između ostaloga, i neposredan pristup autentičnim sociokulturnim kontekstima jezika kojega poučavamo, odnosno kojega učimo, što otvara kreativne mogućnosti učenja nekoga stranog jezika, kako nastavnicima tako i učenicima samim. Time su stvorene (tehnologijske) pretpostavke za koncipiranje i razvoj novih metoda i strategija unapređenja i vještine slušanja, a računalo pri tom ima ulogu medija. Treba istaknuti da posljednja faza ne samo da ne isključuje metode i tehnike prethodnih faza primjene računala u učenju jezika, nego ih štoviše njihovim kombiniranjem na višoj medijskoj razini još više afirmira i čini učinkovitijima, u postizanju konačnoga cilja, a to je što kompetentnija sposobnost komuniciranja na stranom jeziku.

Vjerojatno se nije teško složiti s ocjenom da CALL danas predstavlja vrlo inovativan, suvremen i motivirajući način učenja stranoga jezika. Treba priznati da se on danas može koristiti gotovo kao *ready-made* sredstvo ili/i metoda učenja za koju je potrebno tek elementarno računalsko predznanje. No, njegove pune, i zapravo još neotkrivene mogućnosti ipak ovise o nastavniku, njegovoj općoj računalskoj kompetentnosti i poznavanju mogućnosti koje pruža svijet interneta, te, što nije manje važno, o njegovoj kreativnoj računalnoj metodici primijenjenoj na učenje jezika. U kombinaciji s brzo rastućom računalnom kompetentnošću (mlađih) učenika, njihovoj motivaciji i kreativnosti, primjena računala u učenju jezika, pa onda i samoga slušanja, pruža velike i vjerojatno još neotkrivene mogućnosti.

4. VJEŠTINA SLUŠANJA I RAČUNALO

Kako bi razvili i poticali učinkovitu vještinu slušanja i razumijevanja kod svojih učenika, nastavnici moraju posvetiti posebnu pozornost metodama i strategijama koje se upotrebljavaju u tom dijelu nastavnoga procesa. Kako razviti i poboljšati tu vještinu? Učenici često pri slušanju imaju blokadu pa kod prvoga izraza odustaju, smatrajući da ne mogu razumjeti autentičan govor izvornoga govornika. Zbog toga je važno uvjeriti učenike da je veće ili manje nerazumijevanje u početku očekivano i 'normalno', da ustraju u svojim početnim naporima, a kad jednom osjete napredak to će ih ohrabriti i potaknuti na daljnje vježbe slušanja.

Pri samom poučavanju vještine slušanja, obično govorimo o trima vrstama aktivnosti: prije, za vrijeme i poslije slušanja. Takav format poučavanja pokazao se korisnim, jer na taj način učenik može kontekstualizirati proces slušanja, a podržava ga i Field (1998). Aktivnosti prije samoga slušanja trebaju olakšati i pripremiti učenika na proces slušanja. Može se primjerice potaknuti rasprava prije slušanja, istražiti na internetu temu koja se obrađuje, uvesti vokabular koji se pojavljuje u materijalu za slušanje i predviđati njegov sadržaj. Drugim riječima, traži se znanje o svijetu općenito, koje se onda nakon slušanja povezuje s novim informacijama. Za vrijeme slušanja također postoje raznovrsne aktivnosti, primjerice slušanje na općenitoj razini, kako bi se odredilo o čemu se radi u datom materijalu ili pomnije slušanje kako bi se otkrili detalji. Mogu se postaviti pitanja koja će učenike voditi kroz proces slušanja ili se pak usredotočiti na posebne dijelove, tako da učenici nadopunjuju rečenice ili rečenične isječke. Nakon slušanja se uspoređuje opće znanje iz aktivnosti prije slušanja s onim što je novo. Ostale aktivnosti uključuju zaključivanje, prepričavanje, pisanje sažetaka i sl. Dakle, vještina je slušanja u svakom trenutku povezana s ostalim trima vještinama (govorenjem, pisanjem i čitanjem) i to je ono što raznovrsni računalni mediji (CD-ROM i DVD) i internet omogućuju i potiču. Kroz prizmu takvoga formata dat ćemo kratak, ali ne i potpun, pregled onoga što se sve može rabiti u nastavi uz pomoć računala, a što potiče razvoj vještine slušanja:

a) CD-ROM i DVD

Većina današnjih udžbenika koji se rabe u nastavi stranoga jezika sadrže i popratni CD-ROM. Na njemu se, uz osnovne materijale iz samoga udžbenika, nalaze i dodatni materijali koji su interaktivnoga karaktera, posebice audio i video materijali. Rječnici, leksikoni i enciklopedije u obliku CD-ROM-a također sadrže slušni dio, odnosno izgovor riječi na određenom jeziku (rječnici: Oxford English Dictionary, Duden – Das große Wörterbuch der deutschen Sprache; enciklopedije: Britannica, Brockhaus). Prije slušanja nekoga materijala može se na ovaj način uvesti novi vokabular, proučavati određene riječi u rječniku, ukazati na različite kontekste i njihovu uporabu, te slušati izgovor riječi. Dakle, CD-ROM-ovi predstavljaju dodatan izvor informacija, a često se koriste kao uvod, ali i u kombinaciji s glavnim slušnim materijalom.

Nadalje, gledanje serija, filmova, dokumentaraca i sl. na DVD-u i internetu (<http://www.bbc.co.uk/bbcfour/documentaries/>, <http://www.dokumentarfilm24.de/tag/zdf/>), osim što razvija svijest o kulturi jezika koji se uči, omogućuje slušanje stvarnih dijaloga i autentičnoga jezika, koji uključuje i kolokvijalne izraze iz svakodnevnoga života, ali još važnije, prenosi i neverbalnu komunikaciju pomoću koje učenik može stvarati dodatne zaključke te razvijati vještinu slušanja u bogatijem jezičnom kontekstu. Kombiniranje vidljivoga i slušnoga olakšava razvoj vještine slušanja, jer su uz neverbalnu komunikaciju prisutni i svi ostali zvukovi koje čujemo u svom okruženju, a koji imaju značajnu ulogu u određivanju značenja u svakodnevnoj komunikaciji. Vrsta i duljina video materijala ovisi o razini znanja koje učenici imaju. Čak i kod najnaprednijih učenika, potrebno je prije samoga gledanja, a time i slušanja nekoga nastavnog materijala, putem rasprave ukazati na sadržaj, kontekst i posebice na obilježja, i napokon na specifične izraze jezika u datom materijalu.

Učenici, osobito mlađi, često doživljavaju kreativno korištenje multimedijalnih materijala u nastavi jezika kao olakšanje u učenju, pa i kao zabavu, što je nesumnjivo za njih dodatan poticaj na učenje jezika. To nikako ne znači da je poučavanje vještine slušanja, a time i stranoga jezika općenito, putem računala zabava za sebe, nego da njegova dinamičnost i interaktivnost procesu učenja daju jednu zabavnu notu, koju možemo unekoliko usporediti s učenjem jezika male djece kroz igru.

b) Internet

Internet je nastavi stranoga jezika, a time i svim sudionicima nastavnoga procesa, dao jednu novu dimenziju. Osim što predstavlja nepregledan izvor novih materijala u samoj pripremi nastavnoga procesa, on je i izazov u suvremenim kretanjima poučavanja stranoga jezika, kako u pedagoškom tako i u tehnološkom smislu. Najveći doprinos interneta leži u tom što je otvorio prozor u svijet i učinio ga "malim" i dostupnim svima, a što je prije nekoliko desetljeća bilo nezamislivo. Danas preko računala "putujete" u govorno područje jezika koje učite, ostvarujete komunikaciju s izvornim govornicima, slušate i čujete stvarni, prirodni, svakodnevni jezik sa svim njegovim formalnim i neformalnim obilježjima, te sudjelujete u kulturi jezika koji učite. Na žalost, mnogi nastavnici u Hrvatskoj, uglavnom zbog nedostatka financijskih

sredstava, još uvijek nemaju tehničke pretpostavke za uporabu računala i interneta, ne samo u jezičnoj nastavi.

Poučavanje vještine slušanja pri učenju nekoga stranog jezika ne samo što je tehnički olakšano pomoću računalne tehnologije i interneta, nego je omogućena i nova kvaliteta time što su nam neposredno dostupni, primjerice, radio i tv programi na jeziku koji učimo i poučavamo, proizvedeni u zemlji izvornih govornika. (<http://www.dw-world.de/>, <http://www.bbc.co.uk/radio/>). Štoviše, nismo ograničeni realnim vremenom njihova nastanka. Sada možemo rabiti, u našem slučaju slušati, izvorne autentične zvučno-slikovne zapise, koji govore o stvarnom svijetu i stvarnim događajima u zemlji čiji jezik poučavamo, za razliku od nekadašnjih, zvučnih sadržaja, koji su brzinom bili prilagođeni razini poznavanja stranoga jezika kod učenika. Ukratko, autentičnost zvučnih (ili zvučno-slikovnih) sadržaja nova je vrijednost suvremenih metoda poučavanja vještine slušanja, i oni svakako predstavljaju veće i kreativnije izazove za učenike.

Nadalje, potrebno je istaknuti i pojavu tzv.-ih *online* laboratorija za slušanje koji, uz određen program i *player*, omogućavaju učenicima da na vrlo interaktivan način rješavaju vježbe prije, za vrijeme i nakon slušanja, a isto tako omogućuju vježbanje izgovora riječi. (www.esl-lab.com/, www.ello.org/, german.about.com/library/blgerlab.htm, www.stk.fh-koeln.de/hv_auswahl.htm, www.stk.fh-koeln.de/hv_auswahl.htm).

Vrlo zanimljiva novina u nastavi stranoga jezika su i tzv.-i *podcasts*, također multimedijalni (audio i video) sadržaji koji se pojavljuju periodično i u nastavcima na internetu i koji se mogu skinuti na mobilne uređaje poput mp3-playera ili iPod-a (<http://www.bbc.co.uk/podcasts>, <http://www.dw-world.de/dw/0,2142,9540,00.html>).

5. PREDNOSTI PRIMJENE RAČUNALA U NASTAVI STRANOGA JEZIKA

Primjena računala i gore navedenih multimedijalnih sadržaja u nastavi stranoga jezika svakako ima puno pozitivnih obilježja. U današnje se vrijeme učenici računalom koriste svakodnevno u privatne svrhe i sve što je vezano uz računalo uglavnom ih zabavlja i ne zamara. Upravo je zato važno iskoristiti dinamičnost takvoga medija, interaktivnost njegova sadržaja i tehnološke novine koje pruža te na taj način približiti sadržaj nastave stranoga jezika, učiniti ga pristupačnijim i

zanimljivijim. Prednosti primjene računala u nastavi stranoga jezika su sljedeće:

- *Autentičnost:* Autentičnost materijala koje pružaju takvi multimedijalni sadržaji za učenike predstavlja izazov na jedan pozitivan način, i to stoga jer mogu testirati svoje znanje o jeziku i kulturi. Učenicima su preko radija na internetu dostupne aktualne informacije iz zemalja govornoga područja jezika kojeg uče. A vrlo je važno što pri tom slušaju autentičnu brzinu govora, koja ih onda može pripremiti na svakodnevne dijaloge koje bi kao govornici tog jezika mogli voditi.
- *Kreativnost:* Koristeći online laboratorije, vještina slušanja se usvaja na kreativan način, jer su učenicima prije, za vrijeme i nakon slušanja dostupne raznovrsne vježbe koje potiču njihovu kreativnost, a time i sporsobnost prilagodbe na nove situacije.
- *Povezanost s ostalim vještinama:* Prednost je i mogućnost integriranja vještina. Slušanje je najviše povezano s vještinom govora, no ne smije se zanemariti niti povezanost s vještinom čitanja i pisanja. Aktivnosti koje prate proces slušanja uključuju i ostale vještine. Prije se slušanja vodi rasprava, dakle potiče se govor. Za vrijeme slušanja učenici često moraju čitati i pisati, a vježbe nakon slušanja također mogu uključivati ostale tri vještine.
- *Komunikacija s izvornim govornikom:* Može se ostvariti komunikacija s izvornim govornicima bez da se putuje u određeno govorno područje. Kroz takvu komunikaciju mogu se razmijeniti mišljenja, sudjelovati u stvarnim raspravama, slušati sugovornike i reagirati. To je svakako drugačije od pasivnoga slušanja kojem su učenici u prošlosti često bili izloženi, a koje se odnosi na to da su slušali audio materijale uz određenu lekciju u udžbeniku i samo odgovarali na pitanja nakon slušanja. Interakcija s izvornim govornikom omogućava slušanje i reagiranje istodobno, odnosno prekidanje sugovornika i traženje dodatnih objašnjenja.
- *Usvajanje dodatnih vještina:* Rad na računalu podrazumijeva i usvajanje dodatnih vještina, odnosno vještina koje su usko povezane s ovladavanjem novim tehnologijama.

Da bi se ostvarile (neke) navedene prednosti računalne pomoći u poučavanju stranoga jezika, uz tehnološke pretpostavke (koje nastavnici ne mogu sami osigurati), potrebno je neprestano usavršavanje

nastavnika kako u tehnološkom tako i u pedagoško-metodičkom i didaktičkom smislu, pri čemu se i pedagogija, didaktika i metodika i same moraju prilagođavati novim tehnologijskim izazovima odgojno-obrazovnoga procesa. Internet pruža gotovo neograničene mogućnosti za uporabu korisnih obrazovnih sadržaja, pa tako i u učenju stranih jezika, ali je istodobno prekrčan raznim nepotrebnim informacijama i komunikacijskim 'šumovima' koji učenike mogu više dezorijentirati nego orijentirati u njihovim obrazovnim naporima. Stoga je potrebna dobro osmišljena selektivnost u njihovom izboru, u čemu bi dobro obučeni nastavnici i dalje trebali imati važnu ulogu. Na kraju treba imati na umu da mnogi nastavnici nisu (još dovoljno) osposobljeni za uporabu računala u nastavi, pa tako i u nastavi stranih jezika, da ne govorimo da neki prema 'tim novotarijama' osjećaju otpor i strah.

Uz tehnološke pretpostavke (računalnu opremu), što ne ovisi o nastavnicima, druga je pretpostavka poučavanja jezika uz pomoć računala osposobljavanje samih nastavnika, što uvelike ovisi o njima.

6. ZAKLJUČAK

Tijekom 20. stoljeća vještina slušanja često je bila zanemarivan aspekt jezičnih istraživanja što se onda odrazilo i na nastavnu praksu, odnosno na samo poučavanje te vještine. Tek je razvoj novih tehnologija osvijestio važnost unapređenja i poboljšanja vještine slušanja kod učenika te njezinu ulogu u cjelokupnom procesu učenja stranoga jezika. Upravo je to potaknulo istraživače da otvore mnoga teorijska i praktična pitanja i potaknu nove trendove u poučavanju vještine slušanja stranoga jezika. Rezultat toga je primjena raznovrsnih, interaktivnih multimedijalnih sadržaja i interneta u nastavi stranoga jezika, čime je učenicima omogućeno da slušaju autentičan govor i to u izvornom sociokulturnom kontekstu jezika koji uče, istodobno se upoznavajući sa stvarnim događajima i vremenom njihova zbivanja. Primjena računalne tehnologije i interneta (i s njima povezanih novih medija za spremanje i reproduciranje kako pisanih, tako i slikovnih i zvučnih zapisa) u nastavi stranih jezika, s jedne strane obogaćuje, a s druge olakšava i dinamizira proces usvajanja novoga jezika. U radu smo posebnu pozornost usmjerili na slušanje kao jednu od četiri sastavnice učenje jezika. Pokazalo se da je baš razvitak računalne tehnologije i njezina sve veća i kvalitetnija

primjena u nastavi stranoga jezika dao veliki doprinos afirmaciji slušanja u procesu učenja jezika te uvelike unaprijedio metode i vježbanje slušanja, što, naravno doprinosi boljem i učinkovitijem savladavanju i drugih jezičnih kompetencija učenika.

LITERATURA

- Beatty, K. (2003): *Teaching and researching computer-assisted language learning*, Pearson Education, Longman.
- Buck, G. (2001): *Assessing Listening*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Feyten, Carine M. (1991): *The Power of Listening Ability: An Overlooked Dimension in Language Acquisition*, *The Modern Language Journal*, Vol. 75, No. 2, 173-180.
- Field, J. (1998): *The Changing Face of Listening*, *English Teaching Professional*, 6, 12-14.
- Morley, J. (2001). *Aural comprehension instruction: Principles and practices*, U: M. Celce-Murcia (ur.), *Teaching English as a Second or Foreign Language*, 3rd ed., 69-85.
- Nunan, D. (1997): *Listening in Language learning*, *The Language Teacher Online Journal*, <http://www.jalt-publications.org/tlt/files/97/sep/nunan.html>
- Richards, Jack C. (2008): *Teaching Listening and Speaking: From Theory to Practice*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Wallace, Michael J. (1998): *Action Research for Language Teachers*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Warschauer, M. (1996): *Computer Assisted Language Learning: an Introduction*, U: Fotos, S. (ur.), *Multimedia Language Teaching*, Tokyo, Logos International, 3-20.
- Wilt, M. E. (1950): *A Study of teacher awareness of listening as a factor in elementary education*, *Journal of Educational Research* 43 (8), 626-636
- Wolvin, Andrew D. (2010): *Listening and Human Communication in the 21st Century*, John Wiley and Sons.
- Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje. (2005). Vijeće Europe, Zagreb, Školska knjiga.

FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND THE COMPUTER: LISTENING SKILLS

The paper highlights the importance of the listening skill in foreign language teaching and the role of the computer in its development. Throughout the 20th century the listening skill was often neglected in the foreign language teaching theory and practice. Nowadays, however, not only does listening skill assume a significant position in everyday communication, but also in research and practice. Advancements in computer technology have influenced the approach to the teaching of listening. Computers in the classroom (*Computer Assisted Language Learning - CALL*), i.e. various multimedia content and the Internet, present an innovative and motivating form of foreign language teaching and learning which enables learners to encounter authentic language in its original sociocultural context.

Key words: listening skill, computer, multimedia content, Internet